

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT



april 3 • 2019



Provmyntningen i Säter år 1625
Sveriges sedlar under 1900-talet. Del 3.
Årsberättelse för år 2018 för
Svenska Numismatiska Föreningen
Program för årsmötet 2019 i Nyköping

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

presenteras även på Svenska Numismatiska Föreningens hemsida
www.numismatik.se

Den tryckta tidskriften kommer ut första veckan i februari – maj, september – december.
På hemsidan kan man sedan ta del av SNT i lågupplöst pdf-format.

ANNONSPRISER

1/12 sida
47 × 50
mm
250 SEK

1/8 sida
72 × 50
mm
350 SEK

1/6 sida
47 × 105
mm
400 SEK

1/4 sida
72 × 105
mm
600 SEK

1/2 sida
151 × 105
mm
1 200 SEK

1/1 helsida
151 × 214 mm
2 000 SEK

mittuppslag
5 000 SEK

2:a & 3:e
omslagssidan
2 500 SEK

4:e omslagssidan
5 000 SEK

SNT behåller samma låga annonspriser även 2019

Annonsen på årsbasis får dessutom 20% rabatt

Annonsstopp senast den 1:a i månaden före utgivning

Radannonser: SNF-medlemmar erbjuds gratis annons med tre rader
att köpa, sälja eller byta samlarobjekt – kontakta info@numismatik.se

Annonsen som inte är förenliga med SNF:s och AINP:s etik avböjs

Innehåll SNT 3 • 2019

ARTIKLAR OCH NOTISER

	SID.
Provmyntningen i Säter år 1625	56–61
Sveriges sedlar under 1900-talet. Del 3.	62–65
Program för SNF:s årsmöte i Nyköping 11–12 maj 2019	66
Årsberättelse för år 2018 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen	67–72

FASTA RUBRIKER

FRÅGESPALTEN. Tryckplåtar för bakgrundstryck	61
PRESSKLIPP 1924. Åter guld för sedlar	65
AUKTIONER & MÄSSOR	72
LOKALA NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF.	72
BOKTIPS. Norske Myntfunn 1050–1319	72
SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING.	74

OMSLAG

Gustav II Adolf, Säter, 1 öre 1625. Mått cirka 37×37 mm, 28,41 gram. På framsidan ses de krönte dalpilarna med valören inom en så kallad spansk sköld som är tvärskuren upptill och rundad nedtill. En serie kopparklippingar i valörerna 1, ½ öre och 1 fyrk med årtalet 1625 hör till svensk numismatikens stora sällsyntheter. Läs mer om provmyntningen i Säter år 1625 i Bengt Hemmingssons ingående artikel på sidorna 56–61.

FOTO: MAGNUS WIJK.

SVENSK NUMISMATISK TIDSKRIFT

ges ut av

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

KANSLI OCH REDAKTION

Banérgatan 17 n b
11522 Stockholm
Tel. 08 - 667 55 98
Måndagar
kl. 10 - 12 och 13 - 16
info@numismatik.se

Plusgiro 150007 - 3
Bankgiro 219 - 0502
Svenska Handelsbanken

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Monica Golabiewski Lannby
monica@numismatik.se

PRENUMERATION

200 SEK / år (8 nr)
Medlemmar erhåller tidningen
automatiskt
Kom ihåg att
meddela adressändring!

SNT trycks med bidrag från
Gunnar Ekströms stiftelse för
numismatisk forskning samt
Sven Svenssons stiftelse för
numismatik.

Redaktionen ansvarar inte för ej
beställt material. Texter och bilder i
SNT lagras elektroniskt och publiceras
som pdf på föreningens hemsida.
Den som sänder material till SNT
medger detta.

Register över alla artiklar och
notiser i SNT 1977 - 2018 finns i
sökbart pdf-format på hemsidan.

TRYCK

Pipeline Nordic AB

ISSN 0283-071X



VÅREN 2019

Föreningens aktiviteter

Våra medlemmar är varmt välkomna till SNF:s föreningskvällar. De är med få undantag förlagda till sista onsdagen i månaden, vår och höst. Vi ses i samband med föredrag, alltid med ämnet numismatik. Föreningen bjuder på enklare förtäring.

ÅRSMÖTESHELGEN I NYKÖPING

NYKÖPING är en av våra äldsta myntorter. Om tidig myntning vittnar den i förstoring här avbildade brakteatpräglade penningen med omskriften +NVCOPIE från 1200-talets första hälft. Den är dock inte funnen i Nyköping utan i Skänninge.

Under 1500- och 1600-talen präglades tvåsidiga mynt i stadens myntverk. Mer om detta berättar Bengt Hemmingsson i ett föredrag om myntning i Nyköping på söndagen under årsmöteshelgen den 11-12 maj.

Se årsmötets program på sidan 66.



NYKÖPINGSPENNINGEN.
FOTO: GABRIEL HILDEBRAND.

Välkomna till SNF:s årsmöte i den anrika myntorten Nyköping!

APRIL

24 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG. Dan Carlberg: *Ett antal samlarvärda polletter som på ett eller annat sätt väcker både beundran och nyfikenhet.*

MAJ

11-12 SNF:s årsmöte 2019

Plats Nyköping

Detaljerat program finner ni på sidan 66.

22 Föreningskväll

Plats Banérgatan 17

18.00 FÖREDRAG. Lennart Castenhag: *Det medeltida Hessen.* Hur grevskapet uppstod och hur det förändrades fram till medeltidens slut. Exempel på mynt från tiden presenteras både i bild och som fysiska objekt. Några beröringspunkter Hessen - Sverige belyses.

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Adress: Banérgatan 17 n b, Stockholm. T-bana Karlaplan; buss 4, 44, 76
Kansliet är öppet: måndagar kl. 10 - 12 & 13 - 16
Kansliet är stängt: midsommar - 1 september; jul- och nyårshelgerna
Hemsida: www.numismatik.se
SNT finns på Facebook

PROVMYNTNINGEN I SÄTER ÅR 1625

Av Bengt Hemmingsson

En serie kopparklippingar i valörerna 1 och ½ öre samt fyrk med årtalet 1625 hör till den svenska numismatikens stora sällsyntheter. 1-öret har på framsidan en upptill tvärskuren och nedtill avrundad så kallad spansk sköld. De stil- och präglingmässigt likartade mindre valörerna har andra motiv. Fig. 1-3.

Under 1980-talet blev myntseriens samtidighet föremål för diskussion; Yngve Almer och Ingemar Carlsson hävdade att de var tillverkade under 1730-talet för att tillgodose dåtidens myntsamlare. Men efter det att Ulf Ottosson påvisat att samma punsar använts till såväl äkta hammarpräglade mynt från 1625 som till den omdiskuterade myntserien har äktheten accepterats.¹

Seriens myntort och ursprung har däremot fortsatt att diskuteras. Ottosson anser att mynten tveklöst präglats i Säter,² medan Jan-Olov Björk hävdar att myntorten är Stockholm.³ Skälet till detta senare antagande skulle vara den avvikande präglingsteknik som myntserien uppvisar, jämfört med de övriga hammar- och valsverkspräglade klippingarna från Säter och Nyköping.

En förnyad granskning av tidigare publicerat källmaterial, jämte förekomsten av några nyupptäckta notiser, gör dock att vi kan skapa en relativt klar bild kring såväl myntseriens tillkomst som upphovsmännen bakom den.

Provmyntning i Säter

Präglingen av kopparklippingar inleddes under hösten 1624, men blev strax en källa till problem för de sty-

rande på grund av myntens oregelbundna vikt. Man blev därför tvungen att den 9 juni 1625 ge ut en tryckt förordning om att vid alla betalningar över 3 öre skulle mynten vägas, inte räknas.⁴ Samtidigt blev myntmästaren i Stockholm och Säter, Gillis Gillisson Coyet, föremål för ett antal utredningar och förhör relaterade till hans verksamhet, som framförallt myntskrivaren Daniel Hansson Mollsdorff hade synpunkter på.⁵

De styrandes tålmod med Coyets oförmåga att möta kraven på såväl kvalitet som volymer i kopparmyntningen höll på att rinna ut. Man vände sig därför på kungens uppmaning utomlands för att hitta nya krafter inom myntmästarskrået som kunde ta vid. Den 28 januari 1625 skrev kammarkollegiet till Gustav II Adolf och meddelade att de i enlighet med hans önskan hade hört sig för efter "en god värдие (proberare/kontrollant) och myntmästare". Nu hade man funnit en "konstrik" (skicklig) myntmästare, som hade sitt "tillhåll" i staden Eisleben i Tyskland. Man begärde i underdånighet om besked, om kungen ville att de på hans vägnar skulle "införskriva" den ej namngivne myntmästaren eller inte (*Bilaga 1*).

Det var säkert ingen tillfällighet att man hade sökt och funnit en skicklig yrkesman i just Eisleben. Staden ligger vid foten av Harzbergen i Sachsen-Anhalt, där man sedan länge hade utvunnit koppar ur skiffer. Med andra ord trodde väl kammarråden att en myntmästare eller proberare från just dessa trakter borde vara kunnig även inom bearbetningen av koppar.

I juli 1625 hade uppenbarligen två nyrekryterade myntmästare infunnit sig i Sverige. Den 13/7 skrev nämligen kammarkollegiet till guvernören för Kopparkompaniet, Johan Sparre,⁶ och ståthållaren Peter Kruse⁷ om att låta två myntmästare komma till Säter för att provmynta (*Bilaga 2*).

Man inledde brevet med att konstatera att folket – särskilt de fattiga – led en stor skada av de till vikten ojämna kopparmynten. Fördenskull hade man talat med "några nyinkomna tyska myntmästare", vilka hade gett kammarråden "förtröstan" om att de kunde "ställa samma mynt på en likare och jämnare stämpel" och till samma vikt som den kungliga myntordningen föreskrev, baserat på 150 daler (= 4800 öre) på skeppundet (= 136 kg).

De två myntmästarna skickade man därför till Säter "med den Broderlige och vänlige begäran" att Sparre och Kruse skulle förse dem med ett skeppund koppar "till prov", eftersom de lovade att vara billiga på arbetslönen. När de sedan präglat mynt av kopparen, skulle Sparre och Kruse återkomma med ett betänkande till kammarkollegiet, som i sin tur skulle tillskriva kungen och be om hans "nådiga förklaring" hur sakerna kunde rättas till, så att myntet i fortsättningen blev "allt lika och jämnt slaget, som eljest vara och ske bör".

Enligt en anteckning i Kopparkompaniets memorialbok den 16 juli 1625 hade dess guvernör avtalat med Peter Kruse i Västerås bland annat att han skulle "ta de två myntsvennerna med sig (till Säter) och låta dem till prov mynta ett halvt eller ett skeppund, och med det första skicka ned



1. Säter, 1 öre 1625, SM 169. Ex MISAB auktion 29 nr 188.

FOTO: MAGNUS WIJK.



2. Säter, ½ öre 1625, SM 171. Ex MISAB auktion 20 nr 620, tidigare bland annat i Svenssons och Ekströms samlingar.

FOTO: MAGNUS WIJK.

det till Stockholm” (*Bilaga 3*). Nu hade man tydligen sänkt ambitionsnivån från ett till ett halvt skeppund koppar, det vill säga från 4800 till 2400 öre.

Kungen granskar mynten

Nästa gång som de båda myntmästarnas aktiviteter i Säter gör nedslag i brevväxlingen är den 12 oktober 1625, då kungen befinner sig i Riga och skriver till Kopparkompaniets guvernör och direktion som svar på ett brev daterat Säter den 17 september.

Svaret behandlar ett flertal olika frågor, däribland myntningen (*Bilaga 5*). Han uppmanade direktörerna att se till att ”myntet må artigt och väl tryckas,” såsom det han hade fått sig tillskickat; dock kunde det ”något bättre jämkas”. Därför borde chefen för gårmakeriet och kopparslagningen, Govert Silentz, se till att myntplåtarna slogs jämnare och med bättre kontroll (”efter sin visse tolk”). Nu blev mynten alltför olika till vikten, ”såsom märkas kunde” av de mynt som kungen återsände.

De mynt som Kompaniets direktion översänt till kungen var sannolikt prover på valsverkspräglade (”tryckta”) dylika, som man börjat tillverka i Nyköping under hösten 1625. De var dock fortfarande ojämna i vikten. Kungen nämnde därför också provmyntningen som företagits i Säter. Han ville att Kompaniet skulle förhandla med de myntsvenner, ”som i Säter gjorde pisten, att de slå tvåörestycken”, fastän omkostnaden skulle öka något. ”Men ettörestycken



3. Säter, fyrk 1625, SM 172. Ex i Antellska samlingarna.

FOTO: LENNART CASTENHAG.

såsom och ½-örestycken är bäst att ni låter slå på det andra sättet, för att spara omkostnaden,” skrev kungen.⁸

Enligt riksregistraturet har kungen märkligt nog skickat ett andra brev samma dag till Kopparkompaniets direktion.⁹ Brevet hänvisar i ingressen återigen till en skrivelse från Kompaniet, dock utan datum (*Bilaga 6*). Även i detta brev behandlas ett antal frågor, och kungen nämner att ”ni Oss för någon tid sedan, ett prov av en ny stämpel med ränder och tämligen nätt slaget tillskickat haver; så behagar Oss samma mynt väl, och kan väl lida gott (att) Ni (för)handlar med samma myntsvenner på 6 daler eller mindre per skeppund (i lön)”. De skulle dock inte hålla sig med mer personal, än att de kunde mynta så mycket som ”nöden fordrar eller fördelen tillåter”. Helst skulle de också bara prägla tvåören, så att myntningen gick fortare och kostnaderna blev mindre.

I båda breven nämns att Kompaniet skulle förhandla med myntsvennerna – inte med myntmästare Coyet. Att de båda myntmästarna som provpräglade i Säter kallas ”myntsvenner” är inte så konstigt; ur kungens synvinkel var de inte av honom kontrakte-

rade mästare än, således bara svenner tills de fått fasta anställningar. I båda breven sägs också att ”svennerna” skall koncentrera sig på präglingen av 2-ören med deras metod; övriga valörer skulle tillverkas på ”det andra sättet”.

Myntmästare i Säter och i Norrköping

I den korrespondens som har relaterats ovan har ”myntmästarna” eller ”myntsvennerna” inte namngivits. Det torde dock vara möjligt att identifiera de båda tyskarna som utförde provmyntningen i Säter i juli/augusti 1625. Det visar sig nämligen att man strax därefter hade problem med att bemanna det tilltänkta myntverket i Norrköping.

Den 7 september avsändes ett brev från kammarkollegiet till stathållaren över Östergötland, Lindorm Ribbing. Man konstaterade att borgerskapet i Norrköping hade ”begärt en myntmästare, alltså skickar man en häri från och dit”. Ribbing och borgerskapet skulle visa honom ”lägenheten”, det vill säga det planerade mynthuset, ”och när han det besett haver skall han komma hit tillbaka igen”, skrev kammarråden. Efter att ha informerat dem skulle myntmästaren få sin fullmakt.¹⁰

Den 27 september hade man tydligen inte skickat ner någon myntmästare än, eftersom kammarkollegiet i brev till såväl borgmästare och råd i Norrköping som till Lindorm Ribbing meddelade att en myntmästare och en proberare nu skulle ”förskickas” till staden.¹¹



4. Verifikation nr 218 i Kopparkompaniets journalbok för år 1625; Bergsbruk vol. 328 s. 89, Kammararkivet. Myntplåtkoppar till ett värde av 153 daler 24 öre hade myntats "under tryckverket" – i valsverksprägling – före den 31 december. Detta motsvarar 4920 stycken 1-ören.

De anlände uppenbarligen till Norrköping, men den 15 november skickades en kontraorder till Ribbing (*Bilaga 8*). Nu hette det att "tvenne tyskar, som för myntmästare uti Norrköping brukas skulle, så är nu likväl Kungl. Maj:ts nådiga befallning, att de till annat verk skola brukade bliva". Kammarkollegiet bad Ribbing att han skulle skicka tillbaka de båda tyskarna snarast "genom natt och dag".

Det är uppenbart att kammarrådens brådstörtade återkallande föranletts av kungens brev från Riga. Kollegiet hade väl inte hört av kungen i frågan om kopparmyntningen och utgått ifrån att den inte var aktuell. När sedan kungen befallde att man skulle förhandla med de båda tyskarna som myntat i Säter, så hade de redan avsänts till Norrköping.¹²

Av annan korrespondens framgår att de båda tyskarna hette Barthold Krause (i svenska dokument benämnd Bertil Kruse) och Hans Kaphingst.¹³ Krause härstammade troligen från Saalfeld och var år 1623 verksam som myntmästare i Schönberg för biskopen av Ratzeburg, därefter en kort tid i Breslau. Kaphingst var verksam i Dresden innan han kom till Sverige.¹⁴ Det var således dessa två som med all sannolikhet utförde provpräglingen av kopparklipningar i Säter år 1625.

De båda myntmästarna ville dock vara kvar i Norrköping; i slutändan blev bara Krause återsänd till Stockholm. Hans arbetsuppgifter i fortsättningen är oklara.¹⁵ Troligen är det så, att de båda tyskarna blev överflödiga när det gällde kopparmyntningen, eftersom valsverkspräglingen var i gång i såväl Säter som Nyköping vid årsskiftet 1625/26. Krauses och Kaphingsts mer hantverksmässiga prägling var med andra ord både tidsödande och olönsam.

Provmynt?

Som nämnts ovan så skulle Krause och Kaphingst mynta mellan ett halvt och ett skeppund koppar på prov, vilket enligt gällande myntordning motsvarade mellan 2400 och 4800 öre. Av 1625 års myntserie som hör till den så kallade spanska sköldtypen är endast tolv 1-ören, fem ½-ören samt fyra fyrkar bevarade.¹⁶ Om vi skulle göra ett försök att rekonstruera de ursprungliga upplagorna baserat på andelen bevarade mynt, så skulle det innebära följande ungefärliga tal:

1 öre:	1 800–3 600 ex
½ öre:	800–1 600 ex
Fyrk:	800–1 600 ex

Skall vi kalla dessa för provmynt eller rör det sig snarare om försöksprägling enligt gällande myntordning,

men med annan tillverkningsmetod än den/de som brukades i Säter vid denna tidpunkt? Vi har tyvärr flera exempel på att ett antal mycket sällsynta präglingar från denna tid – på mycket lösa grunder – har kallats för provmynt, med de föreställningar som förknippas med dylika mynt från vår tid. 1625 års serie har dock till större delen släppts ut i cirkulation, som vi kan utläsa av flera av de bevarade exemplarens konserveringsgrad. Endast ett fåtal har antagligen behållits för att visa upp för kungen och högre beslutsfattare.

Dylika provpräglingar finns nämligen bokförda i Kopparkompaniets räkenskaper den 20 oktober 1625. "Präglarna", det vill säga de som slog mynten, hade "åtskilliga gånger" levererat "provpenningar" till kompaniets guvernör och dess direktörer till ett sammanlagt värde av 4 daler 22 öre (1 daler = 32 öre) (*Bilaga 7*). Troligen rörde det sig om prov på såväl den ordinarie hammarpräglingen som Krauses och Kaphingsts myntning.

Under den 31 december i journalboken återfinner vi också "nya myntprov" till ett värde av 18 daler 24 öre, vilka myntmästaren Gillis Gillisson Coyet mottagit (*Bilaga 9*). Dessa hörde sannolikt samman med nästa post i räkenskapen, där 1625 års enda valsverksprägling av mynt i Säter bokfördes.



5. Säter, valsverkspräglad 1-öre 1625 med S i nedre pilvinkeln (SM 124, Ottosson typ 14). Valsarna graverades i Nyköping och myntningen skedde i Säter i december 1625. Exemplar i KMK; ytterligare två ex är kända i dag av de totalt 4920 präglade.

FOTO: KMK.

Präglingsmaskiner i Säter

När kopparmyntningen inleddes i Säter i augusti 1624 var präglingsmetoden högst primitiv; myntämnen klipptes ut ur kopparplåtarna med stora handsaxar, varefter de blev föremål för traditionell hammarpräglning. När man försökte öka tempot i tillverkningen, så blev kvalitén på mynten lidande. Vikterna var ojämna och myntbilderna blev dåligt präglade och/eller snedcenterade, vilket bevarade exemplar vittnar om.

I början av följande år installerades tre snidverk, som skulle skära ut tenar för 2-, 1- och ½-ören. Ytterligare försök till förbättringar i såväl kapacitet som teknik avbröts i och med den svåra olyckan, då Ljusterån den 1 maj 1625 svämmade över och förstörde stora delar av verkstadsbyggnaderna vid Säter.¹⁷

Det var i samband med återuppförandet av myntverket som de båda tyska myntmästarna anlände till Säter. De synes dock ha tagit initiativ till byggandet av en speciell präglingsmaskin, ämnad till att slå deras mynt. Den 3 augusti 1625 bokfördes en del kostnader hänförliga till detta i Kopparkompaniets journalbok (*Bilaga 4*). En smed vid namn Johan Spiegelmacher tillverkade saxar till ”nya myntningen” och ”en stockstämpel och annan redskap han gjorde åt dem som det nya öfrestmyntet gjorde”.

Vi kan också återvända till en skrivning i ett av kungens brev med datum 12/10 1625; han talar om ”myntsvennerna, som i Säter gjorde pisten” (*Bilaga 5*).¹⁸ Det är inte alldeles klart vad som menas med ”öfrest-

myntet” och ”pisten”, men vi kan jämföra med tyskans *aufrecht* = upprest, och pist med betydelsen bana. I så fall kan det ha rört sig om ett så kallat fallverk, som den ovan nämnda stockstämpeln satt i, hissades upp i och släpptes ner på en över- och understamp mellan vilka man lagt ett myntämne av koppar.

Under hösten 1625 fortsatte man dock ansträngningarna för att åstadkomma en mer maskinell tillverkning av kopparmynt. Av allt att döma kom en valsverkspräglning av klippingar först i gång i Nyköping; dylika 1- och ½-ören som hänförs till detta myntverk har bevarats i relativt stora mängder.¹⁹ Nyköpingsmyntet tillhörde dock änkedrottning Kristina, som drev det för egen räkning intill sin bortgång den 8 december 1625, då det övergick i kronans ägo. Kopparkompaniet hade ansvaret för myntet i Säter och man beställde ett ”snide- och tryckverk” via änkedrottningens hovmästare i Nyköping, Didrik von Falkenberg, redan i juli 1625. Något valsverk för myntpräglning blev dock inte redo att tas i bruk i Säter förrän i slutet av december samma år.²⁰

Någon stor mängd klippingar hann man inte prägla med det nya valsverket innan årsskiftet. I Kopparkompaniets journalbok har ett drygt skeppund koppar bokats den 31 december med kommentaren att myntplåtarna ifråga gått till ”mynt under tryckverket tillmyntat” (*Bilaga 10*). I detta valsverk präglades innan december månads utgång inte mer än 153 daler 24 öre, vilket motsvarar 4920 öre. Endast tre 1-ören har bevarats med året

1625, vilka hänförs till Säter på grund av att de försetts med bokstaven S i nedre pilvinkeln på framsidan. Valsarna torde dock ha graverats i Nyköping. Dessa 1-ören torde vara de enda valsverkspräglade klippingar som tillverkats i Säter under 1625.²¹

Noter

- Se J-O. Björk: 1625 års klippingserie, de s.k. provmynten. Några funderingar kring äkthet, präglings teknik och myntort, *SNT* 1996:5 s. 100–110, vari äkthetsdiskussionen relateras och all tidigare litteratur i ämnet citeras.
- U. Ottosson: Sveriges första kopparmynt, del II: Provmyntserien 1625. *Mynttidningen* 1996:5/6 s. 46–53.
- Björk 1996 s. 104.
- A. W. Stiernstedt: *Om kopparmyntningen i Sverige och dess utländska besittningar*, I. Mynthistoria. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitetsakademiens handlingar 23, Stockholm 1863 s. 81ff. Inte förrän den 20 juli 1625 lästes mandatet upp i Stockholms rådstuga; ståthållaren Lars Skytte beordrade publiceringen av det den 13/7, vilket tyder på att det inte kommit ut från trycket förrän dess; se Stockholms tänkeböcker från år 1592, del XIV 1624–1625, Stockholm 1979, s. 323, 330.
- Se bevarade förhörsprotokoll i Myntväsen vol. 35 och i Sandbergsska samlingen OO:403–404, i Kammararkivet.
- Johan Sparre (1587–1632), kammarråd 1622–25, guvernör för Kopparkompaniet 1625–28, riksråd från 1627, ståthållare i Mainz 1632.
- Peter Kruse (troligen född i Lübeck, död 1645), köpman, en av direktörerna i Kopparkompaniet, adlad 1622. Ståthållare i Kopparbergslagen från 11/1 1625.
- Stiernstedt 1863 s. 86. Se även not 1: ”Måhända har detta bref något äldre datum, ehuru i Reg. af misstag infördt under den 12 oktober. Såsom skäl härtill jemför nästföljande bref äfven av den 12 oktober.” För en diskussion om dateringen av de båda breven, se Ottosson 1996 s. 49ff.
- Stiernstedt 1863 s. 86f. Betr. dateringen, se föregående not. Det troliga är dock att brev nr 2 är av annat datum; brev nr 1 är ju ett svar på en skrivelse, daterad Säter 17/9. Kungens svar på detta är daterat 12/10, med andra ord tog det drygt tre veckor för Kompaniets brev att nå kungen i Riga, vilket verkar rimligt.
- Kammarkollegiet, kansliet; registratur B II a 1, vol. 14: 7/9 1625 fol. 460r; B. Helmfrid: Norrköpings mynt, *NNÄ* 1946 s. 78.
- Kammarkollegiet, kansliet; registratur B II a 1, vol. 14: 27/9 1625 fol. 488r – 489r; Helmfrid 1946 s. 80.

¹² Helmfrid 1946 s. 82.

¹³ Helmfrid 1946 s. 83; B. Helmfrid: Norrköpings myntmästare, *NNÄ* 1954 s. 41-43.

¹⁴ W. Jesse & N. L. Rasmusson: Die deutschen Münzmeister in Schweden, *NNÄ* 1963, s. 68, 71. Krauses myntmästarmärke, BK i ligatur, återfinnes på ett fåtal av 1-örena från Norrköping. Alla övriga bär Kaphingsts märke, en glödghake.

¹⁵ Krause blev senare myntmästare för svenskarna i Wismar; Kaphingsts karriär efter 1626 är okänd.

¹⁶ Björk 1996 s. 108f. Ytterligare ett exemplar av 1-öret har nyligen framkommit på en auktion i utlandet; det befinner sig nu i en svensk privatsamling.

¹⁷ B. Hemmingsson: Myntningen av kopparklippingar 1624–1627 (2), *SNT* 1996:2 s. 28.

¹⁸ Stiernstedt (1863 s. 86) citerar utförligt ur detta brev, men utesluter vissa avsnitt, bland annat detta.

¹⁹ SM 123, 128; Ottosson typ 21–23.

²⁰ Se Hemmingsson 1996 s. 29 och där anförda källor.

²¹ SM 124, Ottosson typ 14; de tre kända exemplaren finns i Kungl. Myntkabinetet (ex Ahlström auktion 24 nr 191), i Avesta Myntmuseum (ex Cavalli nr 124) samt i Nationalmuseet i Helsingfors.

Bilaga 1

Kammarkollegiet, kansliet; registratur B II a 1, volym 14: 28 januari 1625, fol. 205r, Kammararkivet. Utdrag ur brev från kammarkollegiet till Gustav II Adolf:

Widare effter E. K. Mtz nådige mening war, at wij oss om En godh wärdijn och Myntemester försee skulle och däm ifrån fremmande landh förskrifwa, så hafuer wij nu förfarit at en kånstrijk Myntemestare skall sitt tillhåldh hafua uthj ljsleben, och begere wij i wnderdånighet förnimma, om E. K. Mtt behagar att wij dän samme på E. K. Mtz wagne införskrifua eller icke.

Bilaga 2

Kammarkollegiet, kansliet; registratur B II a 1, volym 14: 13 juli 1625, fol. 378v, Kammararkivet.

Till Wälb. Herrar Johan Sparre och Petter Kruse att Twenne Tyske Myntemestere, att Låta dem Mynta ett shippdh koppar. Afs Stockholm den 13 Julij: Ao. 1625.

Wår Broderwillige Wälborne etc. H. B. Johan Sparre och Petter Kruse, synnerlige gode wenner, effter såsom wij befinne een stor olijkheet och de fattiges förnillan och skada mykit in rijkes aff dätt Oiempne kopparmyntet, som een tijdh slagit är, hafue wij sådant tagit i betenkande, och fördenskuldh talat medh någre nyss inkomne Tyske Myntemestare, huilke förtröstningh gifuet hafue, att stella samma Mynt på een Lijkare och Jämpnare Stämpell, doch aldeles widh samma Korn som H. K. Mt. på skippundet, etthundrade fämptije daller satt hafuer, och sådant till att bewise och i sitt wercke stelle, hafue wij welet twenne aff dem der hedan till Säter förskicke medh den Brod. och wenlige begeran, att i dem Ett skippdh. Koppar till Prob wele inskaffa låta, samme werk att begynna, effter de Låfue, wele billige wara på Arbetzlönen, och när wij edert betenkande der brede widh förnimma, wele wij hans K. Mt i underdånigheet der om tillskrifua, och H. K. Mtz nådige förklarings begere, der effter sakerna kan rettas, förmoda att i dem till dett beste befordre, att myntet kan blifua alt Lijka och iempt slagit, som äliest wara och skee bör. Befalle edher hermedh. Datum ut supra.

Bilaga 3

Kopparkompaniets memorial och registratur år 1625, Bergsbruk volym 327, s. 7, Kammararkivet. 16 juli 1625: Welbne Gubernatoren hafwer aftalt medh Petter Kruse i Westeråås, och honom ehn sådan Memorial meddelat: (Punkt 4:) att han tagher dhe twenne MynteSwener medh sigh och låter dhem till Prob Mynta ½ skepdh heller 1 skepdh, och dhett wed första neder skickat till Stocholm.

Bilaga 4

Kopparkompaniets journalbok 1625, Bergsbruk vol. 328, s. 67, Kammararkivet. Verifikation 112, 3 augusti:

Per Mynte Inventarium på Säter till Mynträknigen under Daniell Israellssons Comando – d(aler) 82.; Johan Spegelmacher smedh för 7 Saxar till

Nye Myntningen d(aler) 21,-; 3 Store tafell Saxar a 9 d(aler), d(aler) 27,-; En Stockstempell och annan redskap han gjorde åt dem som det Nya öfrestmyntet gjorde derföre d(aler) 10,-; För hans Reesa dijt, och forlön för hans redskap d(aler) 24,-.

Bilaga 5

Riksregistraturet 12 oktober 1625 i Riga, fol. 565v–566, Riksarkivet. Utdrag ur brev från Gustav II Adolf till Kopparkompaniets guvernör:

Och att Myntedh må artigt och wäll tryckias effter som deth wij nu hijtt bekommit haffuer, fulle kan gåå till, huar deth ännu någhot bättre jämckas deth moste i eenkannerlighenn tillholla Gubert Silentz att han slåår MynthePlåtarne iempndraghne effter sijn wisse tolck, och gör dem eenestades weckare ähn annorstades, deraff myntedh bliffuer olijcke diff och wicht, såsom i kune merckie och sij aff desse stycken, som wij nu sendhe till eder, huilket mest deraff kommer att PlåteSlagarne intheth flijtigt tillsije eller ijs göra sigh deth omak att Plåtarne mitt opå bliffwa medh ändarne iempndragne. Och så frampt deth icke ändras då är bättre att den deel aff Plåten afslås och icke komme på mynteth, ähn att deth skulle wanstellas. Wij finne och gott att I handla medh de Mynttesuännerne, som i Säter giordhe Pisten att de slå tw öre stycken, fast ähn någhot öka skole på omkåstnadhen, Män eet öre stycke såsom och ½ öre stycken, är bäst att i låther slåå på deth andra sättedd, till att spara omkåstnadhen.

Bilaga 6

Riksregistraturet 12 oktober 1625 i Riga, fol. 567–568, Riksarkivet. Utdrag ur brev från Gustav II Adolf till Kopparkompaniets guvernör:

Och effter som I Oss, för någon tijdh sedhan, een Prob aff een nyy Stempell medh render och tämelighenn nått slaghet till skickadt haffuer, så behagar Oss samme Mynt wäll, och kan wäll lijda godt I handla medh samme Mynttesuänner på 6 daler eller mindre för skeppundh, allenast

att de göre sikh på folck så fast, att de Kopparen så mycket nödhen fordrar eller fordelen tillåther, formyntte kuna, och helst i tuöre stycken till att skyndha sikh medh Mynttedt och en mindre omkästnadh.

Bilaga 7

Kopparkompaniets journalbok 1625, Bergsbruk vol. 328, s. 76, Kammararkivet. Verifikation 162, 20 oktober:

Per Till Mr Gillis Conto Couranti. D(aler) 4:22. Preirni sig hafuer a(f) Lefuererat Gubernat: och Directoerna i åtskillelige gånger Till Prob Penningar d(aler) 4:22.

Bilaga 8

Kammarkollegiet, kansliet; registratur B II a 1, volym 14: 15 november 1625, fol. 592r, Kammararkivet. Utdrag ur brev från kammarkollegiet till Lindorm Ribbing:

Att oansedt för någon tijdh sedan ifrån forskickades twenne Tyskar, som för myntemestere wthj Norrköpingh brukas skulle, så är nu likwäll K. Mtz nådige befallningh, att the tw till annat werk skole brukade blifua. Fördenskuldh är wår wenlige begeran, att wår K. B. wele strax dem genom nat och dagh hijtt op förskicke.

Bilaga 9

Kopparkompaniets journalbok 1625, Bergsbruk vol. 328, s. 88, Kammararkivet. Verifikation 217, 31 december: Per Mynträkning på Säter under Daniell Israelssons Commando Till Mr Gillis Coyetz Mynteräkning d(aler) 18:24: Annammat af Myntemestaren ny Mynteprof 2 (lispund) 10 (marker) a 110 d(aler), d(aler) 18:24.

Bilaga 10

Kopparkompaniets journalbok 1625, Bergsbruk vol. 328, s. 89, Kammararkivet. Verifikation 218, 31 december: Per Mynträkning Med Säter under Daniell Israelssons Commando Till Myntplåtkoppar räkningen d(aler) 153:24: För 1 (skeppund): 10 (marker) mynt under Trycke wärkett tillmyntat a 150 d(aler), d(aler) 153:24.

TRYCKPLÅTAR FÖR BAKGRUNDSTRYCK

Fråga:

Hittade nedan avbildade föremål hos Handelsbanken i Borås som flyttade efter hundra år, så de har nog en del år på nacken. Vet ni vad dessa är för något? Borås Enskilda Bank fanns även med i sammanhanget.

Roland Larsson

Svar:

Det är bakgrundstrycket i färg på framsidan till 10-kronorssedeln 1894 från Borås Enskilda Bank. Sedeln trycktes av AB Jacob Bagges Sedeltryckeri i Stockholm. Tydligt har banken tagit tillbaka tryckplåtarna från tryckeriet, vilket inte var ovanligt när tryckningen var klar.

Nu ska jag inte ta emot hela äran av att ha löst "gåtan". När jag själv kontrollerade, först mot sedelavbild-

ningar jag har från Borås Enskilda Bank och sedan mot andra banker, var jag först inriktad på tryck i sedelkanterna, hörnen eller baksidorna. Det var inte ovanligt att sedelvalören kompletterades med romerska siffror.

Efter en fråga bland mina kamrater i den grupp inom Svenska Numismatiska Föreningen som ska skriva om privatbankernas sedelhistoria, fick jag förslaget på lösning av Martin Rosenqvist. Jämför man gravyren i de två "X:en" och även inbuktningarna för den omgivande svarta ramen så passar det väldigt bra ihop.

Bakgrundstrycket finns i sedelns mitt bakom bankens namn, valör och datering BORÅS 1894.

Magnus Widell



Bakgrundstryck på framsidan till 10-kronorssedel 1894 från Borås Enskilda Bank.

FOTO: ROLAND LARSSON.



Framsidan till 10-kronorssedeln 1894 från Borås Enskilda Bank.

FOTO: MAGNUS WIDELL.

SVERIGES SEDLAR UNDER 1900-TALET. Del 3.

Av Magnus Widell

Sedlar representerade olika sekel

Under 1960-talet återgick Riksbanken till att ge ut en sedelserie, som fick den sammanfattande benämningen 1965 års typ. Konstnären bakom serien var Eric Palmquist och valörerna omfattade 5, 10, 50 och 100 kronor. Konstnärens mål var att låta sedlarna visa något av Sverige och svenskt kulturliv.

Resultatet blev att varje valör berättar om ett sekel i svensk historia och är inordnat i landskapets karaktär. Formatet ändrades så att storleken varierade för varje valör, ett önskemål som hade framförts av synskadade. Sedlarna har inte som sedelserien "Sittande Svea" samma mönster utan sedlarna i 1965 års typ är karaktäristiska genom att de gemensamt ytterst till vänster har en "talong", omfattande ungefär en fjärdedel av sedelns yta där valören, tryckår och nummer återfinns. Tanken var också att man skulle överge den regerande kungen som motiv, inte minst med tanke på att sedeltyper till skillnad från mynt



11. 10-kronorssedeln som utgavs åren 1963–1983 tillägnades 1900-talet. Formgiven av Eric Palmquist. 120×68 mm.



12. 5-kronorssedeln utgavs åren 1965–1981 och tillägnades 1500-talet. Formgiven av Eric Palmquist. 110×68 mm.



13. 50-kronorssedeln utgavs åren 1965–1981 och tillägnades 1700-talet. Formgiven av Eric Palmquist. 130×81 mm.

här i Sverige inte byts vid tronskifte. Trots detta blev det Gustav VI Adolf som blev huvudmotivet på den första sedeln i serien.

Den första valören som utgavs var 10-kronorssedeln vars första tryckår var 1963. Sedeln kopplades till den egna tiden, 1900-talet. Huvudmotivet på framsidan är ett profilporträtt av Gustav VI Adolf. Vattenmärke i talongen består av lodrätt band med porträtt *en face* av författaren August Strindberg. Baksidan har motiv från svensk natur, norrsken och snökristaller. Grafiskt och dekorativt var norrsken och snökristaller lämpliga att framställa genom geometriska dekorationer med graveringsmaskin. Detta var väsentligt för sedelns säkerhet och dessutom berättar norrsken något om vårt läge på norra delen av jordklotet. *Bild 11*.

År 1985 kom lagen som innebar slopandet av utgivning av tiokronorssedlar. I samband med att tiokronorssmyntet kom 1991 slutade banken lämna ut sedeln. Sex år senare, 1997, kom lagen som förbjöd utgivning av 10-kronorssedlar.

Två år efter att den nya 10-kronorssedeln utgavs, 1965, trycktes valörerna 5, 50 och 100 kronor. 5-kronorssedeln, som tillägnades 1500-talet, började tryckas 1965 men utgavs i januari 1966. Huvudmotivet på framsidan är ett porträtt av Gustav Vasa iförd baret. Även denna sedels baksida har ett naturmotiv, nämligen en stiliserad kluckande tjäder i en barrskog. År 1979 föreskrevs att Riksbanken skulle ge ut sedlar i valörerna 10, 100, 1000 och 10000 kronor. Enligt samma lag kunde sedlar på 5, 50 och 500 kronor utges om det fanns behov av detta. I praktiken

De nya sedlarna

Gårdagens tidning förmedlar
till mig sitt bud:
Riksbankens viktiga sedlar
äro icke av Gud.

Eric Palmquist, den gode artisten,
i sitt vänliga hem
sitter på aftonkvisten
och ritar dem.

Detta erfar jag icke utan
bestörtning stor.

Vem skapar den svenska valutan?
Jo, min vän, min bror.

Jag kan känna min barnatro rasa.
O fädernesland!
Byggde dig ej Gustaf Vasa
med egen hand?

Tog han icke sig självo på kornet
på långschalens bak?
Och är icke ymnighetshornet
en evinnerlig sak?

Ack, min barnatro faller i bitar
inför detta rön!
Det är Eric Palmquist som ritar
min månadslön.

Bildad, begåvad och trägen
har han säkert ett snärj
i sin våning vid Rörläggarvägen
i Abrahamsberg.

Männe riksans lejon blickar
i den på hans id
och med undergivenhet slickar
hans ben därvid?

Alf Henriksons dagsvers i Dagens
Nyheter den 21 oktober 1960,
när det stod klart att vi skulle få
nya sedlar.

kom detta innebära att denna sedel-
typs femkronorsvalör blev den sista
och i oktober 1983 slutade Riksban-
ken att lämna ut sedeln. Senare, 1988,
förbjöds utgivandet av femkronors-
sedlar. *Bild 12*.

Femtiolappen blev 1700-talets,
den gustavianska tidens. Framsidan
har ett porträtt i profil av Gustav
III och vattenmärket i talongen har
lodrätt band med porträtt av förfat-
taren Anna Maria Lenngren, som
föddes 1754. Baksidan har en grafisk



14. 100-kronorssedeln utgavs åren 1965–1983 och tillägnades 1600-talet.
Formgiven av Eric Palmquist. 140×81 mm.

tolkning av naturforskaren Carl von Linné stående i en blomsteräng och en stiliserad sol med fåglar i flykt. I en författning år 1979 angavs att värdet 50 kronor inte skulle vara obligatorisk längre, men kunde utlämnas vid behov. Bild 13. 50-kronorssedeln slutade att lämnas ut i samband med utgivningen av den nya 20-kronorssedeln som kom 1992.

100-kronorssedeln fick 1600-talet som sitt tema. Huvudmotivet är ett porträtt av konung Gustav II Adolf i profil. På sedelns baksida är motivet hämtade från regalskeppet Vasa. Förutom skeppet återfinns träskulpturer som lejon, manshuvud och riksvapen. Sedelns vattenmärke är ett porträtt av rikskansler Axel Oxenstierna (1583–1654). Bild 14. År 1987 ersattes denna sedel av en ny 100-kronorssedel.

Det kom att dröja drygt tio år innan en ny 1000-kronorssedel gavs ut och denna tillägnades 1800-talet. I december 1976 utgavs sedeln som hade ett svagt rosatonat papper och där framsidans motiv visar konung Karl XIV Johan. Baksidan har en bild av ett Bessemerstälverk och stältillverkningen representerar industrialismen. Konstnären som gjort sedeln är Arne Askvall och vattenmärket är



15. 1000-kronorssedeln utgavs åren 1976–1983 och tillägnades 1800-talet.
Formgiven av Arne Askvall. 226×103 mm.

ett porträtt av kemisten och naturforskaren Jöns Jakob Berzelius.

Med denna sedel kom fluorescerande nummer och årtal, vilket tidigare hade saknats. Förutvarande tusenlapp hade av många ansetts som stor och otymplig och den nya blev både mindre och mer färggrann. *Bild 15-16*. Sedeln ersattes 1989 av en ny 1000-kronorssedel.

Sedan 1965, när den föregående sedelserien utkom, hade en snabb utveckling ägt rum av reproduktionstekniken, vilket fick till följd att de gamla sedlarna var lätta att kopiera med det allt vanligare offsettrycket.

Samtliga sedlar i 1965 års sedelserie blev ogiltiga som betalningsmedel den 1 januari 1999.

FOTO: KUNGL. MYNTKABINETTET.

Artikelserien i fyra delar som behandlar 1900-talets svenska sedlar avslutas i kommande nummer av *SNT*.

Bli medlem i

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Stiftad 1873

ÅRSavgiften för 2019
är 200 SEK för vuxna
100 SEK för juniorer
375 SEK
för utomlands boende

*Som medlem får du
Svensk Numismatisk Tidskrift
som utkommer med
åtta nummer per år*

info@numismatik.se

PRESSKLIPP 1924

Åter guld för sedlar

Exportförbudet för guld upphävs
snarast möjligt. Riksdagsbeslut.
Ingen annan än riksbanken
får importera guld.

Riksdagen fattade den 29 mars ett betydelsefullt beslut om guldmyntfotens återinförande från och med 1 april [1924]. Beslutet innebär att den åt riksbanken lämnade befrielsen från skyldigheten att inlösa sedlar med guld då skall upphöra och att erforderliga åtgärder vidtagas för upphävande så snart ske kan av gällande förbud mot utförsel från riket av guld. Däremot utfärdas förbud att för annan än Sveriges riksbank från och med nämnda datum införa guld, vilken bestämmelse skall gälla intill dess regeringen efter riksbanksfullmäktiges hörande anser att den kan upphävas.

Mot denna guldspärr, vars upphävande nu är det enda som återstår för att den grundlagsenliga guldmyntfoten kan sägas vara fullt återinförd, uttalade sig finansministern [Jacob Beskow, Nationella partiet], som därför lät förstå att han skulle göra sitt till för att även den snart skulle vara ur världen.

Notis i okänd tidning 1924



16. 1000-kronorssedelns baksida visar ett Bessemerstålverk som symbol för industrialismens tid. Formgiven av Arne Askvall. 226×103 mm.

Program för SNF:s årsmöte i Nyköping 11–12 maj 2019



Lördag 11 maj

- 09.30 Samling i hotellets lobby. Promenad till Nyköpingshus.
- 10.00–11.00 Besök i Kungstornet.
- 11.15 Visning av auktionsmynten (Nyköpingshus Konferens, NHK).
- 12.15 Lunch NHK.
- 13.30 Auktion NHK.
- 16.00 SNF:s årsmöte 2019 (följt av konstituerande styrelsemöte) NHK.
- 19.30 Gemensam middag NHK.

Söndag 12 maj

- 09.30 Samling i hotellets lobby. Promenad till Sörmlands museum (SöM).
- 10.00–10.30 Grupp 1 Presentation av SöM; Grupp 2 Myntsamlingen.
- 10.30–11.00 Grupp 1 Myntsamlingen; Grupp 2 Presentation av SöM.
- 11.00–12.00 SöM på egen hand.
- 12.15 Lunch NHK.
- 13.00–14.30 *Myntning i Nyköping* – föredrag av Bengt Hemmingsson (NHK).

När Du ändå är i Nyköping rekommenderar vi:

Alternativ 1: Ca 14.45–17.30 Besök i Femöre-fortet (femorefortet.se), en på sin tid hemlig, numera unik, kustartillerianläggning i drift 1966–1998. Transport utgår från Nyköpingshus.

Alternativ 2: Ca 14.30–16.00 Besök i Stadsvakten (www.stadsvakten.nu), kulturarvs- och industrimuseum i Nyköping. Guide möter vid Nyköpingshus. Promenaden till museet över pittoreska Behm-bron tar ca 10 minuter.

Alternativ 3: Ca 14.30–16.00 Besök i Kungstornet på egen hand under ordinarie öppettid.

Måltider

Lördagens lunch komponeras av husets ryktbare kock Jim Johansson och kostar 120 kr per person.

Middagen på lördagskvällen inleds med en klassisk Toast Skagen toppad med löjrom, dill och citron. Som varmrätt vankas vildsvinsytterfilé med parmesanrostad spetskål, fikonsky och potatispuré. Desserten stavas flädersabajonne, alla tillbehören får bli en överraskning. För allt detta betalar man 585 kr per person. Vatten och lättöl ingår, annat öl och vin beställs och betalas kontant på plats. Humana priser utlovas.

Söndagens lunch blir åter en skapelse signerad Jim Johansson och kostar 120 kr per person.

Meddela gärna önskemål om specialkost.

Hotell

Clarion Collection Hotel Kompaniet (tillhör Nordic Choice Hotels), Folkungavägen 1, Nyköping. Enkelrum 1 380 kr och dubbelrum 1 480 kr. Priserna inkluderar frukost, Afternoon Sweets och Evening Meal.

Bokning görs genom Nyköpingshus Konferens, telefon: +46 155-21 26 00, epost: info@nykopingshuskonferens.se, dock *senast 18 april* (skärtorsdag).

Anmälan

Anmälan till måltiderna och till besök enligt alternativ 1–2 sker till Andreas Westermarck, epost: andreas.westermarck1@gmail.com *senast 26 april*. Anmälan till måltider och till besöket vid Femöre är bindande.

Avgiften för de måltider som valts betalas till SNF:s plusgirokonto 15 00 07-3.

Årsberättelse för år 2018 avgiven av styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen

Styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen får härmed avge årsredovisning för räkenskapsåret 2018.

Förvaltningsberättelse

Årsredovisningen är upprättad i svenska kronor, SEK.

Verksamheten

Allmänt om verksamheten. Föreningens säte är Stockholm. Föreningens årsmöte 2018 ägde rum på Åbo Slott i Åbo – Finland den 12 maj.

Föreningens ordförande Jan-Olof Björk öppnade årsmötet. Minnet av de medlemmar som avlidit sedan förra årsmötet hedrades med en tyst

minut. Jan-Olof Björk och Ingemar Svenson valdes till ordförande respektive sekreterare att leda årsmötet. Valberedningens ordförande var inte närvarande, Ingemar Svenson hade fått uppdraget att företräda valberedningen under årsmötet.

- Valberedningens förslag att till ordinarie ledamöter välja Ronny Jansson, Solna (omval 3 år), Lennart Castenhag, Dala-Järna (omval 3 år) och Roger Svensson, Hägersten (nyval 3 år) bifölls av årsmötet.

- Valberedningens förslag att till styrelsesuppleanter välja Eric Lie, Göteborg (omval 1 år), Bengt Granath, Kungsängen (omval 1 år), Roland

Falkensson, Junsele (nyval 1 år) och Andreas Westermarck, Uppsala (nyval 1 år) bifölls av årsmötet.

- Valberedningens förslag att till revisorer intill nästa årsmöte välja Christer Franzén, yrkesrevisor (omval) och Max Mitteregger (omval) bifölls av årsmötet.

- Valberedningens förslag att till revisorssuppleant intill nästa årsmöte välja Mikael Persson (omval) bifölls av årsmötet.

- Årsmötet beslutade att till valberedning intill nästa årsmöte välja Kristian Riesbeck (omval), Bernth Göhle (omval) och Johan Melin (omval) med Kristian Riesbeck som sammanställande.

Flerårsöversikt	2018	2017	2016	2015
Föreningens intäkter	797 998	4 771 219	1 742 262	1 082 262
Årets resultat	296 174	432 008	-128 835	141 367
Soliditet (%)	86	70	87	68

Minskningen av föreningens intäkter från 2017 till 2018 beror främst på minskad försäljning av föremål ur Sven Svenssons samling. Definition av nyckeltal, se Noter

Beträffande föreningens resultat och ställning i övrigt hänvisas till efterföljande resultat- och balansräkning med tillhörande noter.

Resultaträkning	Not	2018-12-31	2017-12-31
Föreningens intäkter	1		
Medlemsavgifter		140 485	173 211
Bidrag		97 000	323 748
Nettoomsättning		224 967	965 728
Övriga rörelseintäkter		335 546	3 308 532
Summa föreningens intäkter		797 998	4 771 219
Föreningens kostnader			
Handelsvaror		-32 689	-8 766
Övriga externa kostnader		-759 442	-4 286 581
Personalkostnader	2	-199 182	-243 793
Summa föreningens kostnader		-991 313	-4 539 140
Rörelseresultat		-193 315	232 079
Finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag		500 000	200 000
Räntekostnader och liknande resultatposter		-10 511	-71
Summa finansiella poster		489 489	199 929
Resultat efter finansiella poster		296 174	432 008
Årets resultat		296 174	432 008
Balansräkning		2018-12-31	2017-12-31
Tillgångar			
Anläggningstillgångar			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Inventarier, verktyg och installationer	3	2	2
Summa materiella anläggningstillgångar		2	2
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	4	250 000	250 000
Andra långfristiga värdepappersinnehav	5	2 652 718	2 652 718
Summa finansiella anläggningstillgångar		2 902 718	2 902 718
Summa anläggningstillgångar		2 902 720	2 902 720

Omsättningstillgångar	Not	2018-12-31	2017-12-31
<i>Varulager m.m.</i>			
Färdiga varor och handelsvaror	6	32 382	32 382
Summa varulager		32 382	32 382
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		60 309	27 679
Fordringar hos koncernföretag		0	200 000
Övriga fordringar		25 662	1 494
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		3 027	0
Summa kortfristiga fordringar		88 998	229 173
Kassa och bank			
<i>Kassa och bank</i>		2 486 425	3 176 443
Summa kassa och bank		2 486 425	3 176 443
Summa omsättningstillgångar		2 607 805	3 437 998
Summa tillgångar		5 510 525	6 340 718
Eget kapital och skulder	7		
Eget kapital			
Eget kapital vid räkenskapets början		4 432 891	4 010 883
Årets resultat		296 174	432 008
Eget kapital vid räkenskapsårets slut		4 729 065	4 442 891
Långfristiga skulder			
Mottagna ej använda bidrag	8	383 021	347 124
Summa långfristiga skulder		383 021	347 124
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		195 259	1 474 121
Övriga skulder		82 080	45 940
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		121 100	30 642
Summa kortfristiga skulder		398 439	1 550 703
Summa eget kapital och skulder		5 510 525	6 340 718
Noter			
Allmänna upplysningar			
Not 1 Redovisningsprinciper			
Årsredovisningen är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd (BFNAR 2016:10) om årsredovisning i mindre företag. Föreningen är ett moderföretag, men med hänvisning till undantagsreglerna i årsredovisningslagen 7 kap 3 § upprättas ingen koncernredovisning.			
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Tillämpade avskrivningstider:		Antal år	
Inventarier, verktyg och installationer		5	
Noter till resultaträkningen			
		2018-12-31	2017-12-31
Not 2 Medelantal anställda		2018	2017
Medelantal anställda			
Medelantalet anställda bygger på av föreningen betalda närvarotimmor relaterade till en normal arbetstid.			
Medelantal anställda har varit		0,50	0,50
Noter till balansräkningen			
Not 3 Inventarier, verktyg och installationer			
Ingående anskaffningsvärden		163 778	163 778
Utgående anskaffningsvärden		163 778	163 778
Ingående avskrivningar		-163 776	-163 776
Årets avskrivningar		0	0
Utgående avskrivningar		-163 776	-163 776
Redovisat värde		2	2
Not 4 Andelar i koncernföretag			
Företag	Antal /Kapital-	Redovisat	Redovisat
Organisationsnummer	andel %	värde	värde
Myntauktioner i Sverige AB, säte Stockholm	100	250 000	250 000
556778-8616	100,00		
		250 000	250 000
Uppgifter om eget kapital och resultat			
Eget kapital			4 207 366
Redovisat resultat			443 471
Myntauktioner i Sverige AB			
Ingående anskaffningsvärden		250 000	250 000
Utgående anskaffningsvärden		250 000	250 000
Redovisat värde		250 000	250 000

Styrelsens årsberättelse och revisorernas rapport presenterades och styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 2017 års förvaltning.

Aktiviteterna kring årsmötet arrangerades av Finska Numismatiska Föreningen. Årsmöteshelgen har refererats av Jan-Olof Björk i SNT 5–2018. Artikeln är också publicerad i den tidskrift Numismatiska Föreningen i Finland ger ut.

Följande personer har tilldelats utmärkelser och belöningar under 2018:

- Frida Ehrnsten, Finland, tilldelades ett korresponderande medlemskap för flerårigt förtjänstfullt numismatiskt arbete, nu senast med utgivandet av "Myntfynd från Nyland" – del 1 av Finlands Mynthistoria, Landskapsinventering.
- Tom C. Bergroth, Finland, tilldelades ett korresponderande medlemskap för stora förtjänster inom såväl numismatiken som faleristiken.
- Rubert Hemmerig, Österrike, tilldelades ett korresponderande medlemskap för hans viktiga bidrag till

den numismatiska forskningen som professor vid Numismatiska institutionen vid Wiens universitet.

- SNF:s Elias Brenner-medalj för förtjänster inom numismatiken tilldelades postumt Hannu Sarkkinen (1954–2018) Finland, för sitt arbete med de baltiska provinsernas mynt.
- Nils Ludvig Rasmusson Stipendiet för förtjänstfullt numismatiskt arbete tilldelades Linn Eikje Ramberg, Norge, för doktorsavhandlingen "Mynter hva mynt gjør, En analys av norske mynter fra 1100-tallet: produksjon, sirkulasjon og bruk".
- Föreningens Förtjänstmedalj tilldelades den avgående styrelseledamoten Roger Lind.
- Föreningens guldnål "för 40-årigt hedersamt medlemskap" tilldelades: Krysztof Furmaniuk, Bo Gustavsson, Robert Lundberg, Stig Modén, Per Nordenvall och Stefan Näsström.
- SNF:s hedersgåva i silver, den så kallade Ekorren, tilldelades Peteri Järvi, Sonja Hagelstam, Jani Oravisjärvi och Tom C. Bergroth för väl utfört arbete med arrangemanget av

årsmötet i Åbo 2018.

SNF:s Elias Brenner medalj för förtjänstfullt numismatiskt arbete som Julia Krasnobaeva tilldelades 2017 delades ut i samband med att hennes bok om Elias Brenner presenterades i Uppsala den 9 december.

Årsavgiften för 2019 beslutades vara oförändrad 200 kronor. Medlem som är under 20 år (junior) betalar 100 kronor och medlem som är bosatt utanför Sverige 375 kronor.

Styrelsen för Svenska Numismatiska Föreningen har sedan årsmötet 2018 följande sammansättning och ledamöterna följande funktioner.

Jan-Olof Björk	Ordförande
Ingemar Svenson	Sekreterare, referatskribent
Ronny Jansson	Vice ordförande, klubbmästare, säkerhetsansvarig
Lars Eriksson	Kassaförvaltare
Curt Ekström	Ledamot, bibliotekarie, arkivarie, medaljvårdare
Lennart Castenhag	Ledamot, ansvarig hemsidan

	2018-12-31	2017-12-31
Not 5 Andra långfristiga värdepappersinnehav		
Ingående anskaffningsvärden	2 652 718	2 854 718
Utgående anskaffningsvärden	2 652 718	2 652 718
Redovisat värde	2 652 718	2 652 718
Marknadsvärdet per balansdagen uppgår till	5 328 950	5 615 682
Not 6 Färdiga varor och handelsvaror		
Samlarmedaljer	24 882	24 882
Litteratur	7 500	7 500
Redovisat värde	32 382	32 382
Not 7 Eget kapital vid räkenskapsårets slut		
Ändamålsbestämda medel*	650 858	660 858
Övrigt eget kapital	4 078 207	3 782 033
Redovisat värde	4 729 065	4 442 891
*Burmesters medaljfond	163 625	163 625
Burmesters förlagsfond	235 193	235 193
Rasmussons stipendiefond	62 379	72 379
Lagerqvists medaljfond	189 661	189 661
Redovisat värde	650 858	660 858
Not 8 Långfristiga skulder		
Mottagna ej använda bidrag		
Bokprojekt SMH Vasatiden	282 000	282 000
Nedlagda kostnader SMH Vasatiden	-98 979	-98 979
Bokprojekt Brenner	296 000	246 000
Nedlagda kostnader Brenner	-296 000	-81 895
Bokprojekt SNB del 2 (Hessegruppen)	200 000	0
Nedlagda kostnader SNB del 2	0	0
Redovisat värde	383 021	347 126
Övriga noter		
Not 9 Definition av nyckeltal		
Soliditet		
Justerat eget kapital i procent av balansslutning		

Roger Svensson	Ledamot, programansvarig
Erik Lie	Suppleant
Bengt Granath	Suppleant
Roland Falkensson	Suppleant
Andreas Westermark	Suppleant, biträdande programansvarig

Styrelsen har under 2018 hållit nio protokollförda styrelsemöten varav tre fysiska möten (24 mars, 12 maj och 1 september) och sex telefonmöten (8 januari, 10 januari, 1 februari, 27 mars, 10 oktober och 20 november).

Därutöver har det skrivits minnesanteckningar vid ett möte kring årsredovisningen den 19 december. Minnesanteckningar har upprättats gemensamt med Finska Numismatiska Föreningen från sammankomsten mellan föreningarna den 8 december.

Föreningen har sedan SNF:s årsmöte 2018 representerats av följande personer i Sven Svenssons stiftelse för numismatik:

Ledamöter	Suppleanter
Jan-Olof Björk, ordförande	Curt Ekström
Ingemar Svenson, sekreterare	Lars Eriksson
Ronny Jansson	Andreas Westermark

Föreningen har under 2018 representerats av följande personer i Gunnar Ekströms stiftelse för numismatik.

Ledamot	Suppleant
Till 15 april	
Roger Lind	Lars Eriksson
16 april till 11 maj	
Vakant	Lars Eriksson
Från 12 maj	
Max Mitteregger	Lars Eriksson

Ett erfarenhetsutbyte med styrelsen för Finska Numismatiska Föreningen har initierats och fortgått under året.

I samband med årsmötet i Åbo träffades styrelserna i de båda föreningarna. Förutom en presentation av respektive förenings verksamhet och dess ledamöter stod en diskussion om möjliga samarbetsområden på mötesagendan.

Mötet i Åbo följdes upp helgen 8–9 december då Finska Numismatiska Föreningen besökte Stockholm. Diskussionerna från Åbo fortsatte och den finska föreningen fick även möjlighet att beskåda SNF:s bibliotek på Banérgatan. Områden som diskuterades vid mötet var bland annat

i. Utbyte av publicerade artiklar, ii. Försäljning av respektive förenings bokproduktion, iii. Samarbeta kring en bok om Åbo-myntningen, iv. Digital samverkan, v. Gemensamma föreläsningar och seminarier och vi. Förfalskningar.

Den 25 maj trädde den nya dataskyddsförordningen (GDPR) i kraft. Föreningen har sett över sin hantering av personuppgifter och har också i SNT (4–2018) beskrivit vilka personuppgifter föreningen hanterar, hur uppgifterna förvaras och varför föreningen har behov av dessa uppgifter.

Föreningen har under året påbörjat arbetet med en digital strategi. Strategin ska ses som en vision och ett riktämne för föreningens arbete med att öka det digitala utbudet till framma för föreningens medlemmar men också för att öka intresset för numismatik och myntsamlade i stort.

Antalet medlemmar pendlar sett över år runt 700. Föreningen hade 703 medlemmar per den 31 december 2018, vilket är en marginell ökning (+4) jämfört med 2017.

Under året har SNF fått information om att följande medlemmar avlidit, Inge Andersson, Björn-Otto Hesse, Sven Olof Hurd, Inge Jonsson, Lars Nilsson, Bertil Petersson, Nils Russberg och Hannu Sarkkinen.

Främjande av ändamålet

Svenska Numismatiska Föreningen är ett vetenskapligt samfund, som

har till ändamål att stödja och främja den numismatiska forskningen i Sverige, i första hand genom att utge eller medverka vid utgivandet av vetenskapliga arbeten i ämnet samt anordna föredrag, utställningar och visningar med numismatisk anknytning. Föreningen får även verka på annat sätt för det numismatiska intressets höjande (jämför stadgarna § 1a).

Följande har föreningen genomfört under 2018:

Föreningens tidning *Svensk Numismatisk Tidskrift* (SNT) har under året utkommit med åtta nummer. Redaktör och annonsansvarig för SNT har varit Monica Golabiewski Lannby. Lars Eriksson har varit ekonomiskt ansvarig för SNT.

Sedan några år tillbaka finns SNT representerat på Facebook. SNT:s Facebooksida gillades och följdes vid årsskiftet av över 200 personer.

Föreningens hemsida är www.numismatik.se. Internet är en viktig kanal för att informera och sprida kunskap om numismatik. Under året har digitalisering av *Svensk Numismatisk Tidskrift* från 1972 och framåt slutförts. Samtliga utgivna tidningar ligger nu tillgängliga på föreningens hemsida. Nya nummer av SNT publiceras på hemsidan cirka en månad efter att den tryckta tidningen distribuerats.

För allmän kännedom har föreningens aktiviteter annonserats på hemsidan. Vidare har artiklar, notiser och bilder publicerats under rubriker som Månadens utställning, Boktips etc. 2018 hade hemsidan nästan 85000 besökare eller 6900 per månad. Sedan halvårsskiftet 2018 publiceras uppdateringar av hemsidan även på en egen Facebooksida.

Medlemmar	Sverige	Norden	Europa	Övriga länder	Summa
Män	605	25	6	4	640
Kvinnor	20	1	1	1	23
Juniorer	4	-	-	-	4
Föreningar/klubbar	20	-	-	-	20
Institutioner	10	4	2	-	16
Summa medlemmar	659	30	9	5	703

Besök per månad – www.numismatik.se:

2015 5000
2016 6400
2017 7600
2018 6900

Beträffande bokserien *Numismatiska Meddelanden* (NM) har ingen volym utkommit 2018. Beträffande bokserien *Den svenska mynthistorien* (SMH) har ingen ny volym utkommit 2018. Arbetet med den tredje delen *Vasatiden* har fortgått under året och volymen är nu i princip klar. Arbetet med den fjärde volymen *Medeltiden* pågår. Beträffande bokserien *Monografier* släpptes den femte volymen i Monografi-serien *Sveonum Monumenta Vetusta – The Numismatic collection of Elias Brenner and Pavel Grigorievich Demidov*, författad av Julia Krasnobaeva, i Uppsala den 9 december. Författaren medverkade med ett föredrag om arbetet med boken, samt signerade de exemplar som köptes på plats. Beträffande bokserien *Smärre skrifter* har ingen volym utkommit 2018. Arbetet med den andra volymen av *Svensk Numismatisk Bibliografi (efter 1903)* baserad på material framtaget av Björn-Otto Hesse (1928–2018) har fortlöpt under året. Arbetet med en bok om Sveriges privatbanksdelar har startats upp. Roger Svensson håller samman detta bokprojekt.

Inga medaljer har utgivits under 2018.

I samband med att boken om Elias Brenner släpptes i Uppsala den 9 december hölls ett engelskspråkigt seminarium kring Brenner. Föredragshållare var författaren själv Julia Krasnobaeva (The Numismatic Collection of E. Brenner and P. G. Demidov), Carina Burman (The Poet Sophia Elisabeth Brenner) och Torbjörn Sundquist (E. Brenner and his Thesaurus Nummorum Sveo-Gothicorum 1692/93). Releasen och seminariet ägde rum på museum Gustavianum och efter seminariet bjöds deltagarna på en visning av Uppsala Universitets Myntkabinett. Ett fyrtiotal medlemmar hade tagit sig till Uppsala. SNF:s styrelse hade bjudit

in styrelsen för den Finska Numismatiska Föreningen och fyra ledamöter deltog.

Avseende föreningens auktionsverksamhet har under 2018 två auktioner avhållits, båda auktionerna med material från Sven Svenssons samlingar. Vid årsmötet den 12 maj i Åbo avhölls auktion 173 och vid julfesten i Stockholm den 5 december auktion 174.

Avseende föreningens helägda bolag Myntauktioner i Sverige AB, 556778-8616 (MISAB) har bolaget under 2018 hållit elva auktioner. Fyra konventionella (24–25 mars och 15–16 september) och sju internetauktioner (4 februari, 11 mars, 13 maj (2 auktioner), 28 oktober, 25 november och 30 december).

Jan-Olof Björk (t.o.m. 30 juni) och Roger Svensson (fr.o.m. 1 juli) har varit föreningens ägarrepresentant i bolagets styrelse. Resultat och eget kapital för MISAB framgår av not 4 Andelar i koncernföretag.

Under året har SNF på MISAB-auktion inhandlat två SNF-medaljer vilka saknades i föreningens arkivsamling, nämligen SNF28 (C. W. Burmeister) och SNF32 (Andreas Bernström), båda medaljerna i silver.

Föreningen har en fastställd policy för omsättning av förfalskningar och kopior. Föreningen ser allvarligt på sådan handel med förfalskningar och kopior som inte faller inom det särskilda samlarområdet för kända förfalskade objekt. Förekomsten av förfalskade och kopierade objekt riskerar kyla ned intresset för samlandet, vilket i förlängningen även kan skada numismatiken som forskningsområde. Policyn har varit en stående punkt vid alla ordinarie styrelsemöten som hållits under året. Förfalskningar har också varit ett ämne som diskuterats vid möten med Finska Numismatiska Föreningen.

Föreningen har 150-årsjubileum år 2023, SNF 150 år (1873–2023). Styrelsen har valt att redan nu sätta upp detta på dagordningen. Aktiviteter som diskuterats är jubileumsmiddag, seminarier, föreläsningar, medalj- och bokutgivning.

Följande aktiviteter har föreningen 2018 genomfört:

28 februari, Föreningskväll på Banérgatan. Diskussionsafton.

28 mars, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av docent Roger Svensson. Hur bestämmer och daterar man anonyma brakteater? Tillämpning på svenska anonyma brakteater,

7 april, SNF deltog med ett bokbord på GNF:s myntmässa i Göteborg 21 april, SNF deltog med ett bokbord på FriMynt i Helsingborg

25 april, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av Lagge Ekström. Svenska kopparmynt på 1700-talet med utblick mot myntningen i Hessen, Pommern och Wismar.

12–13 maj, Årsmöteshelg i Åbo med förutom årsmöte bland annat föredrag, studiebesök och auktion.

30 maj, Föreningskväll på Banérgatan. Köp, byt och sälj

26 september, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av Roland Falkensson. Karl XI:s mynt som typsamling

31 oktober, Föreningskväll på Banérgatan. Föredrag av Bo Gustafsson. Göteborgspolletter

5 december, Föreningens julfest på Banérgatan med en mindre auktion

9 december, Release av bok om Elias Brenner samt seminarium med anknytning till Brenner, se ovan under Monografier och Seminarium.

Föreningskvällar på temat ”köp, byt och sälj” och ”diskussionsafton” har varit relativt sparsamt besökta. En satsning på att alla föreningskvällarna ska innehålla ett föredrag har gjorts och försöket har fallit väl ut. Ansvariga för föreningskvällarna har därför beslutat att under 2019 bjuda in föreläsare till samtliga föreningskvällar, förutom sammankomsten i december.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret:

Den stämningsansökan mot KMK som föreningen 2014 lämnade till Stockholms Tingsrätt (mål: T13919-14) avseende ”bättre rätt till egendom” togs upp till huvudförhandling 2016. År 2017 beslutade Tingsrätten

att KMK har bättre rätt till egendomen. Tingsrättens dom överklagades till Svea Hovrätt. I december 2017 fastställde Svea Hovrätt Tingsrättens dom och beslutade att SNF ska bära merparten av KMK:s advokatkostnader för tvisten. SNF var inte nöjd med domslutet och sökte den 17 januari 2018 prövningstillstånd hos Högsta Domstolen. Högsta Domstolen beviljade inte prövningstillstånd.

Styrelsen är inte nöjd med de svenska domstolarnas beslut och beslutet har i oktober överklagats till Europadomstolen för mänskliga rättigheter, för kränkning av äganderätten enligt såväl svensk lag som Europakonventionerna.

Jan-Olof Björk
Ingemar Svenson
Ronny Jansson
Lars Eriksson
Lennart Castenhag
Curt Ekström
Roger Svensson

Christer Franzén,
auktoriserad revisor
Max Mitteregger,
förtroendevald revisor

AUKTIONER & MÄSSOR

VÅREN

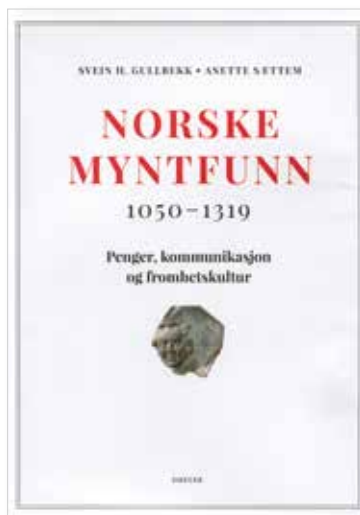
- 6/4 Myntmessa, Göteborgs Numismatiska Förening
- 27/4 FriMynt 2019, Helsingborg
- 28/4 Auktion 31–32, MISAB, Kockska huset, Köpenhamn/Malmö
- 11/5 Myntauktion, Myntkompaniet, Stockholm
- 25/5 Auktion, Holmasto Mynthandel, Helsingfors
- 4-5/6 Auktion, Stuttgart

HÖSTEN

- 7/9 Myntmessa, Norrköping
- 28-29/9 Auktion 33, MISAB, Stockholm

Se mer här: ingemars.se/agenda

BOKTIPS



Svein H. Gullbekk & Anette Sættem: Norske Myntfunn 1050–1319. Penger, kommunikasjon og fromhetskultur. 2019.

HOLMASTO MYNTHANDEL

MYNT, SEDLAR, MEDALJER,
MILITARIA M.M.

Vårens auktioner
16 mars och 25 maj

Alexandersgatan 50
00100 Helsingfors, Finland
+358 9 666 500

holmasto@holmasto.com
www.holmasto.com

Strandbergs Mynthandel & Aktiesamlaren AB

Värderar, köper och säljer
mynt, ordnar, medaljer, aktiebrev,
sedlar, äldre handlingar m.m.

www.strandbergs-mynt.se

Hantverkargatan 36
11221 Stockholm

Tel. 08 – 611 01 10

NUMISMATISKA FÖRENINGAR & MYNTKLUBBAR I SNF

Alingsås Numismatiska Förening
Roslagsgatan 27
441 57 Alingsås

Falu-Borlänge Myntklubb
www.fb-myntklubb.se

Göteborgs Numismatiska Förening
www.gnfinfo.se

Halmstads Myntklubb
Östra Infarten 4
313 31 Oskarström

Kalmar Myntklubb
www.kalmarmyntklubb.se

**Katrineholm Flen Vingåker
Myntklubb**
www.kfvmynt.se

Myntklubben Skilling Banco
www.mksb.se

Nola Myntklubb, Örnsköldsvik
www.infoom.se/nolamyntklubb

Norrköpings Myntklubb
www.norrkopingsmyntklubb.se

Numismatiska klubben i Uppsala
www.nku.nu

Samlarföreningen Klave
Oskarsgatan 12
331 41 Värnamo

Samlarklubben Numis
www.numisskelleftea.se

Sigtuna Myntklubb
www.sigtunamyntklubb.se

Stockholms Myntklubb
www.stockholmsmyntklubb.se

Strängnäs Myntklubb
ga@aotn.eu

Svenska Pollettföreningen
www.polllett.se

Södra Dalarnas Myntklubb
medlem.spray.se/sdmyntklubb

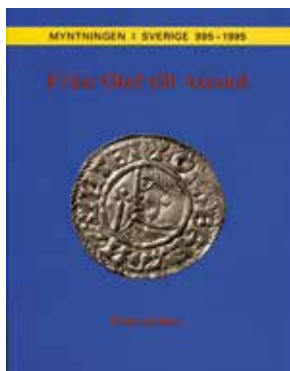
Vetlanda Numismatiska Förening
Ölandsgatan 7
574 37 Vetlanda

Villstadortens Myntklubb
Hedvägen 4
314 33 Hyltebruk

Westerbergslagens Myntklubb
Flatenbergsvägen 4
777 34 Smedjebacken

Ändringar och tillägg?
Kontakta: info@numismatik.se

Den jubileumsbok som kom ut 1995 –
Myntningen i Sverige 995–1995,
Numismatiska Meddelanden XL –
är slutsåld sedan länge. Nu erbjuder
Svenska Numismatiska Föreningen särtryck
av alla tolv artiklar.



10 SEK/st, alla 12 delar 100 SEK + porto
info@numismatik.se (alla dagar) –
tel. 08 – 667 55 98 (måndagar)



Skarabé Mynt & Guld AB

köper och säljer

MYNT, SEDLAR
och MEDALJER

Föremål från antiken



Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 - 135 088
skarabe@telia.com - www.skarabe.eu
Öppet: Vardagar 10-18



FriMynt 2019

45:E INT. MYNT- & FRIMÄRKSMÄSSAN



Välkommen!

27 april kl 11.00-17.00

IDROTTENS HUS
MELLERSTA STENBOCKSGATAN, HELSINGBORG, SVERIGE

www.frimynt.se

SSP / H-Expo • Drottninggatan 184, 254 33 Helsingborg • Tel +46 (0)42-28 01 87 • Fax +46 (0)42-29 20 83

SELINS MYNTHANDEL AB

Mynt Sedlar Medaljer
Ordnar Nålmarken



Öppetider:
Vardagar 10.00 – 18.00
Regeringsgatan 6
111 53 Stockholm
Tel. 08-411 50 81
Fax. 08-411 52 23

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46
Box 5132 • 102 43 Stockholm
Tel. 08-662 62 61

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR
MEDALJER • ORDNAR
*Lagerlista över svenska personmedaljer
och numismatisk litteratur*
www.nordlindsmynt.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

KÖPER • SÄLJER • BYTER
MYNT • SEDLAR • MEDALJER

Olympiska föremål

Gamla Brogatan 36
111 20 STOCKHOLM
Tel. 08-411 08 07

Öppet: måndag – torsdag 11–13



SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan 1973 etablerad sammanslutning av för närvarande 20 mynthandlare i flera olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige.

Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

BESO UR & ANTIK AB

Bertil Svensson
Västra Hamngatan 6
411 17 Göteborg
Tel. 031 – 13 94 84
besour @ telia.com
www.besour.se

COLLECTIA AB

Pramvägen 1
312 51 Knäred
Tel. 0430 – 507 43 (mån – tors 13 – 15)
info @ collectia.se
www.collectia.se
Kontaktperson: Jimmy Häggqvist

HAMRIN & SVAHN MYNT AB

Sjöberg 1
147 91 Grödinge
Tel. 08 – 732 66 86, 070 – 212 64 55
christian.hamrin @ telia.com

JOAKIMS MYNT & SEDLAR

Södra Långvägen 17 A
443 39 Lerum
www.joakimsmyntochsedlar.se

KARLSKRONA MYNTHANDEL AB

Hantverkaregatan 37
371 35 Karlskrona
Tel. 0455 – 813 73
lennart @ mynt.nu
www.mynt.nu

RUNE LARSSON MYNTHANDEL

Stora Brogatan 14 / Box 98
501 13 Borås
Tel. 033 – 41 03 15

LUNDS MYNTHANDEL

Klostergatan 5
222 22 Lund
Tel. 046 – 14 43 69
butiken @ lundsmynthandel.se

J. MELIN MYNT

Koltrastvägen 23
373 32 Nätraby
melinmynt @ hotmail.com

MITQALCOINS

Klas Johnsson
Box 5078
141 05 Kungens kurva
info @ mitqalcoins.se
Tel. 070-610 10 73

HB MYNTINVEST CORONA

Ö. Storgatan 20
611 34 Nyköping
Tel. 0155 – 28 63 25
corona-coin @ tele2.se
www.coronamylnt.se

NILSSONS MYNTHANDEL AB

Box 12
896 21 Husum
Tel. 076 – 113 22 07
nilssonsmynthandel @ hotmail.com

ULF NORDLIND MYNTHANDEL AB

Karlavägen 46 / Box 5132
102 43 Stockholm
Tel. 08 – 662 62 61
info @ nordlindsmynt.se
www.nordlindsmynt.se

NUMIKON / TICALEN MYNTHANDEL

Stefan Jonasson / Ticalen Mynthandel
Stureplatsen 3
411 39 Göteborg
Tel. 073 – 95 40 868
numikon @ comhem.se

PECUNIA MM HB

Östra Märtensgatan 19
223 61 Lund
Tel. 0705 – 25 25 19
mattsson.g @ telia.com

J. PEDERSEN MYNTHANDEL

Norra Strandgatan 30 / Box 1320
251 13 Helsingborg
Tel. / fax 042 – 12 25 28
pedersen.mynt @ telia.com
www.jpetersen.se

SELINS MYNTHANDEL AB

Regeringsgatan 6 / Box 16 390
103 27 Stockholm
Tel. 08 – 411 50 81
www.selinsmynthandel.se

SKARABÉ MYNT & GULD AB

Drottninggatan 10
411 14 Göteborg
Tel. / fax 031 – 13 50 88
skarabe @ telia.com
www.skarabe.eu

SVENSK MYNTHANDEL

Mikael Kindahl
Badstugatan 24, Bredablick
691 32 Karlskoga
svenskmynthandel @ hotmail.com
www.svenskmynthandel.se

HÅKAN WESTERLUND MYNTHANDEL

Gamla Brogatan 36
111 20 Stockholm
Tel. 08 – 411 08 07
www.hwmynt.se

AB WIJK ANTIK

Flisvägen 5
743 94 Skyttorp
Tel. 070 – 368 08 07
info @ wijk.se

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Sjöberg 1 • 147 91 Grödinge • Tel. 08 – 732 66 86 • 070 – 212 64 55
www.mynt.nu/smf/

MYNTAUKTION

Stockholm lördag 11 maj 2019

Ett urval mynt (inkl. köparprovision) som vi har sålt tidigare:



8 daler 1660
2.117.000:-



1 daler 1594
"SIGIMVNDVS"
677.000:-



Ryssland
5 rubel 1762
460.000:-



Norge
1 speciedaler 1861
med B under bilden
2.238.500:-

Bättre mynt och hela samlingar mottages till kommande myntauktioner.

Vi har mycket goda möjligheter att finna köpare till dina objekt eftersom mer än 20.000 kunder i Sverige och utlandet ser varje auktion via vår hemsida och katalogen.

Kontakta oss för en förutsättningslös diskussion!

MYNTKOMPANIET



Myntkompaniet
Svartensgatan 6
116 20 Stockholm



Tfn: 08-678 32 17

E-post: coins@philea.se

www.myntkompaniet.se



MYNTAUKTIONER

I SVERIGE AB

MÖT OSS PÅ FRIMYNT

Vi kommer som vanligt att medverka på Sveriges största myntmässa – FriMynt i Helsingborg, lördagen den 27 april. Mässan hålls i Idrottens hus och är öppen mellan kl. 11 och 17. Vi tar emot inlämningar till höstens kvalitetsauktion samt till våra regelbundna internetauktioner, utför fri värdering av numismatiska objekt och säljer auktionskataloger och litteratur ur vår egen produktion.



VISNING

På FriMynt visar vi objekten till såväl auktion 31 (samling Arnfalk, kopparmynt) som auktion 32 (vikingatida mynt). OBS! Detta är den enda fysiska visningen av objekten till dessa auktioner som erbjuds.

INLÄMNING PÅGÅR

Det är nu tid att göra inlämningar till höstens kvalitetsauktion. Vi har redan många fina objekt inlämnade. Givetvis tar vi löpande emot inlämningar även till våra internetauktioner.



Myntauktioner i Sverige AB

Banérgatan 17, 115 22 Stockholm • Storgatan 10, 342 60 Moheda

E-mail: info@myntauktioner.se • Telefon: 08-410 465 65

www.myntauktioner.se